

Nr 118.

Av herr **Åkerlund**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående undvikande av vidlyftiga och dyrbara ny- och ombyggnader vid de ecklesiastika löneboställena m. m.

Redan de förpliktelser till vederbörande prästerskap, som enligt gällande förordning angående arrenden av de ecklesiastika löneboställena ålagts arrendatorerna, hava i hög grad försvårat dessa boställens utarrendering, och ännu svårare har detta blivit, åtminstone i fråga om det säkerligen stora flertalet av dem, vilkas byggnader äro synnerligen illa underhållna, ja, nära nog förfallna och långt ifrån tidsenliga, sedan regeringsrätten fastslagit, att icke församlingarna, utan arrendatorerna skola verkställa erforderliga ny- och ombyggnader och kostnaderna förräntas och amorteras med arrendemedlen.

Det kan ju ej tänkas, att personer med sådana tillgångar till sitt förfogande, att de vore i stånd att nedlägga betydande belopp i byggnader, mången gång bortåt 100,000 kronor med nu gällande byggnadspriser, skulle finna med sin fördel förenligt att hellre arrendera ett löneboställe än att förskaffa sig en självständig egendom.

Svårigheten att få dessa boställen utarrenderade under nuvarande förhållanden ligger ju för resten i öppen dag.

Säkerligen äro de flesta av dessa boställen mycket underhålligt byggda, men de dem tillhörande ägorna mycket ofta av de bästa inom kommunerna så till beskaffenhet som läge, varför det synes mig som den enklaste och för landet lyckligaste lösningen av boställsfrågan vore att uppdelade och i mindre lotter försälja alla de av dessa boställen, vilka erfordra någon vidlyftigare ombyggnad, och att försälja de övriga, sådana de finnas, eftersom det väl ej vore med förståndig hushållning förenligt

att riva omkull åbyggnader vid välbebyggda större egendomar för att av dem skapa småbruk, så länge överflöd på jord för detta ändamål finnes.

Säkerligen vore det för större delen av prästerskapet i landet vida mera tilltalande att kunna hålla sig med ett par kor och en häst än att vara beroende av arrendatorn i fråga om mjölk för hushållet och skjutsar, varför tillräckligt med mark samt skog till vedbrand, där sådan finnes, borde undantagas för innehavarna av bostadsboställena.

Skulle prästerskapet icke vilja bruka den för dess räkning undantagna marken, vore det säkerligen ingen svårighet att överlåta brukningen åt närboende.

Där större, utöver gårdsbehovet befintliga skogskomplex tillhöra boställena, torde måhända staten eller kommunen böra förvärva en del av dem, efter som det synes, som om det vore det enda effektiva medlet för skogsbeståndets bevarande inom stora delar av landet, att staten och kommunerna förvärvade allt större områden skogsmark, för så vitt det ej finnes lämpligt att av dessa skogar, tillhörande sådana boställen, som uppdelades och försåldes i mindre lotter, bilda allmänningar för dessa, stående under skogsvårdsstyrelsernas kontroll, och från vilka lägenhetsägarna efter utsyning erhöle nödigt virke, så länge detta vore förenligt med skogens bestånd, samt kontant utdelning, då virke funnes för avsalu.

Där ifrågavarande boställen uppdelades i mindre gårdar, komme helt visst betydande kvantiteter virke att erfordras för deras bebyggande, ehuru det lyckliga förhållandet råder i stora delar av landet, att de oftast illa underhållna och otidsenliga byggnaderna å prästboställena lämna riklig tillgång på gott virke till nybyggnader.

Mot de ecklesiastika boställenas försäljning lär nog den invändningen kunna göras, att det ännu ej är avgjort, vilka av dem rätteligen böra anses tillhöra kronan och vilka böra vara kommunernas egendom, samt att, vid försäljning av sådana, den kommunerna vid senaste prästlöneregleringen tillförsäkrade avkomsten från dessa boställen skulle gå om intet.

Sådana farhågor böra dock, enligt mitt förmenande, alls icke få förhindra dessa boställens försäljning, för så vitt detta annars finnes lämpligt, eftersom kommunernas rätt väl kunde tillgodoses, därest försäljningsbeloppen fonderades och kommunerna ur en sådan fond erhöle ersättning ej mindre för de boställen, vilka utrönas bort tillhöra dem, än även för den avkomst från de nuvarande prästgårdarna, de blivit tillförsäkrade.

De farhågor, man hyser för att till billigt pris upplåtna småbrukare-

lägenheter skulle kunna bliva föremål för spekulation och jobberi, synas mig i de allra flesta fall obefogade, ty bliva småbruken väl bebyggda, uppodlade och hävdade, komma de i regeln att stå i så höga värden, att spekulationen för visso ej vänder sig åt det hållet. Dessutom äger man väl rätt att förutsätta, att staten hädanefter i vida högre grad än hittills skall vidtaga åtgärder mot den så osunda spekulationen med landets jord. Köpare av här ifrågavarande jord kunde dessutom ju tillförbindas att icke utan erhållet tillstånd avhända sig densamma före utgången av viss tid.

På grund av vad jag här ovan anfört får jag vördsamt hemställa,

det riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, det täcktes Kungl. Maj:t fortast möjligt låta utreda, huruvida icke vidlyftiga och dyrbara ny- och ombyggnader vid de ecklesiastika löneboställena böra undvikas och dessa boställen, där de äro sämre bebyggda, efter det för prästerskapet erforderlig mark och för jordbruket överflödig skog undantagits, i stället försäljas till småbruk, eller ock försäljas i sin helhet eller i större lotter, där byggnaderna äro av god beskaffenhet, samt att Kungl. Maj:t efter verkställd utredning ville förelägga riksdagen och kyrkomötet de förslag, vartill sådan utredning kan giva anledning.

Stockholm den 15 januari 1920.

E. Åkerlund.
